

OLVASÁSI KÉPESSÉG FEJLETTSÉGÉNEK MÉRÉSE ONLINE KÖRNYEZETBEN KISISKOLÁS TANULÓK KÖRÉBEN

R. Tóth Krisztina, Hódi Ágnes
SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: számítógépes tesztelés, pedagógiai értékelés, olvasás-szövegértés

Az olvasási képesség fejlődésének leírására mind az iskola első évfolyamain (*Molnár és B. Németh, 2006*), mind idősebb korosztályokban (*Molnár és Józsa, 2006*) számos kutatás fókuszált. A kutatások során alkalmazott közvetítő eszköz minden esetben papír-ceruza (PP) teszt volt. Az olvasási tevékenység nyomtatott formátumról monitorra történő transzferálásával többek között megváltozik a tanulói teljesítmény (*Alderson, 2000*), a tanulók által alkalmazott mentális stratégiák tartalma (pl. PP-teszteknél információ-visszakeresés történik, míg online környezetben az olvasás-szövegértés esetén ez a stratégia egyben hozzáféréssé és információ-visszakeressé bővül (PISA, 2009)).

A kutatás célja annak feltérképezése, hogy képesek-e az általános iskola második osztályos tanulói számítógépes (CB) környezetben különböző típusú szövegeket elolvasni és megérteni, továbbá szövegtípusonkénti bontásban van-e különbség a digitálisan megjelenített szövegek megértési képességében.

A mintát 285 második osztályos tanuló alkotta (5 régió, 10 iskola). Az adatfelvételre, amelyet a TAO (Testing Assisté par Ordinateur – Számítógépes tesztelés) platformon (*Farcot és Latour, 2008*) keresztül valósítottunk meg, 2009 tavaszán került sor. A vizsgálatban alkalmazott teszt két szövegtípust (folyamatos és nem folyamatos) tartalmazott. A folyamatos szöveg (93 szó, 690 karakter, 7 item) alapját egy, az interneten található tanítói blogbejegyzés képezte, míg a nem folyamatos szövegértést tanulói órarendet tartalmazó táblázathoz feltett kérdésekkel (9 item) mértük. A teszt feleletválasztó (rádiógombos) itemekből állt, hogy a tanulók eredményét ne befolyásolják számítógépes ismereteik, gyakorlottságuk.

A számítógépes teszt reliabilitásmutatója: Cronbach- $\alpha=0,74$. A tanulók átlagos teljesítménye 77,8% (szórás=17,9%). A folyamatos szöveget tartalmazó részteszt átlaga 72,2% (szórás=23,2%), míg az órarend tartalmának értelmezése könnyebbnek bizonyult (átlag=82,1%, szórás=18,8%). A két szövegtípuson elért eredmények szignifikáns összefüggést mutattak ($r=0,50$, $p<0,01$), melynek közepes mértéke feltételezhetően nyelvészeti háttértényezőkkel (pl. eltérő szövegjellemzőkkel) magyarázható. Ugyanakkor a különböző típusú szövegeken elért teljesítmények közötti különbség ($t=7,8$, $p<0,01$) jelentős. E jelenség okának feltárása azonban további kutatást igényel, hiszen a korábbi vizsgálatok PP-eredményei azt mutatják, hogy a tanulói teljesítmények a folyamatos, élményszerző szövegek olvasása esetén magasabbak, így az eddig felállított fejlődési modellek is módosulhatnak.

Az eredmények alapján a digitális szövegek olvasása, megértése mindkét szövegtípus segítségével megbízhatóan mérhető kisiskolás tanulók körében. A folyamatos szöveg megértése nehezebb volt a diákok számára monitoron, mint a nem folyamatos szövegé, ami a nyelvészeti háttértényezőkön túl, a netnemzedék olvasási szokásaival is magyarázható. A háttértényezők feltárása további kutatás feladata.

A kutatás a TÁMOP 3.1.9/08/01 kutatási program, az Oktatásméleti Kutatócsoport és az MTA-SZTE Képességkutató Csoport keretében zajlott.